

Research Paper

A phenomenological reflection on the understanding of research from the perspective of faculty members

Sharareh Mohammadi¹, Jamal Salimi^{2*}, Naser Shirbagi³

1- Ph.D. student. University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Education, Kurdistan, Iran.

2-Associate Professor, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Education, Kurdistan, Iran.

3-Professor, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Education, Kurdistan, Iran.

Received:2022/09/05

Accepted:2023/02/013

PP:48-62

Use your device to scan and read the article online

DOI:

[10.30495/jedu.2023.30870.6191](https://doi.org/10.30495/jedu.2023.30870.6191)

Keywords:

Research, science production, productivity, researcher.

Abstract

Introduction: The aim of this study was to identify the experiences and perceptions of faculty members about the concept of research.

research methodology: The approach of interpretive research and its strategy was phenomenology and the field of research of Kurdistan, Hamedan, Kermanshah and Ilam universities. The sample size reached 15 people using semi-structured interview tools and with maximum diversity according to the criterion of theoretical saturation, which were selected by purposive sampling method and data were collected and by means of harmonization method. Data validation verified. Data analysis was performed with a descriptive-analytical approach using coding at both open and axial levels with the help of MAXQDA software.

Findings: The results include four basic concepts and categories of research as a technical act, research as an individual action, research as a social action and research as a value. Each category has sub-components. Achieving all-round development and progress is not possible without proper use of research findings, so decision-making in decision-making systems requires that a suitable environment for the growth and development of researchers is a priority.

Citation: Mohammadi Sharareh , Salimi Jamal, Shirbagi Naser.(2023). A phenomenological reflection on the understanding of research from the perspective of faculty members.Journal of New Approaches in Educational Administration; 14(3):48-62

Corresponding author: Jamal Salimi

Address: Associate Professor, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Education, Kurdistan, Iran.

Tell:

Email: j.salimi@uok.ac.ir

Extended Abstract

Introduction:

One of the most basic functions of the university, which is an obvious feature of second generation universities, is to pay attention to the function of research. Research is an essential academic action and the expansion of scientific research contexts is one of the most fundamental mechanisms of knowledge development, so it is expected that universities in accordance with their scientific status in this field to use the necessary material and spiritual potentials as well as human capital. The aim of this study was to identify the experiences and perceptions of faculty members about the concept of research.

Method:

The present study was conducted using an interpretive approach and a qualitative method of phenomenological study. Phenomenography is a type of research strategy that bases its work on different experiences of people from a phenomenon and tries to provide a deep description of a certain phenomenon to a specific group of people and analysis and description of people's understanding of phenomena. That they have experienced during their professional or personal lives. The present study population consisted of faculty members and professors with the academic rank of full professor and associate professor of western universities including Hamedan, Kurdistan, Ilam & Kermanshah. Sampling in the present study was purposeful. Targeted sampling means that the researcher consciously selects participants who have experience with the main phenomenon under study or the key concept discovered. For sampling in the present study, criterion-based or criterion-based sampling strategy was used. Targeted or criterion-based sampling includes items that meet an important criterion. Participants in this study included 15 faculty members of Kurdistan, Ilam, Kermanshah and Hamedan universities who had the academic rank of full professor and associate professor and the most scientific references who participated in the research purposefully and according to the theoretical saturation rule.

Research data were collected using semi-structured and in-depth interviews. Qualitative research often uses semi-standard or semi-structured interviews. The sequence of questions for all participants is not based on a specific procedure and depends on the interview process and the answers of each person. No a priori prefabricated model was used in the design of the questions, and an attempt was made to obtain qualitative data independently. To measure the reliability of the interview questions, the simultaneous reliability method was used, which observes the comparison and synergy of simultaneous observations. Also, to evaluate the

face and content validity of the interview questions, several professors and experts in the field of qualitative research were consulted. Also, the data obtained in each stage of the present research process were analyzed using qualitative content analysis by MAXQDA software version 20.

Findings:

Based on the obtained results, the research and the concept of research were considered by the participants in various aspects and sub-categories in the form of various categories and subcategories. The first component of research as a technical and technical action that includes the sub-components of being methodical, problem-oriented, having a special audience and conducting research by experts. The second component of research as an individual action includes two sub-components: interest-oriented and individual growth. The third component: research is a social action that includes three sub-components: adaptation of research to social needs, social development and growth, and material and social benefit from research. Fourth component: Research as a value that has three sub-components: having material and spiritual value, research service to man, nature and the world, and research as a criterion for human and community growth.

Results:

The aim of this study was to identify and determine the dimensions and indicators of research & understanding the research from the perspective of professors of Kurdistan, Kermanshah, Hamedan & Ilam universities. The results showed that the concept of research from the perspective of the statistical community includes four general categories or dimensions: 1- Research as a technical action, which also includes subcategories such as: methodical, problem-oriented, having a specific audience And the implementation of research by experts and specialists; 2. Research as an individual action that includes the following components: interest-oriented and personal growth; 3- Research as a social action that includes the sub-components of research adaptation to social needs, development and social growth resulting from research and material and social benefit from research, & 4- Research as a value that has a sub-component. Having material and spiritual value is service to man, nature and the world and a criterion for the growth of man and society. Considering the position of higher education and the role of universities in the comprehensive development of society and the importance of research function and knowledge production in higher education, it can be acknowledged that the effectiveness and efficiency

of this function only if we have a proper understanding of research and how doing research is possible because if we do not understand it properly,

we will only see a waste of time and manpower and lost costs

مقاله پژوهشی

تأملی پدیدارنگارانه بر فهم پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی^۱شرازه محمدی^۱، جمال سلیمی^{۲*}، ناصر شیربگی^۳

۱- دانشجوی دکتری، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم تربیتی، کردستان، ایران

۲- دانشیار، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم تربیتی، کردستان، ایران

۳- استاد، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم تربیتی، کردستان، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: پژوهش حاضر باهدف آگاهی از تجارب و برداشت اعضای هیأت علمی از مفهوم پژوهش صورت گرفت.

روش شناسی پژوهش: رویکرد پژوهش تفسیری و راهبرد آن پدیدارنگاری و میدان تحقیق دانشگاه‌های کردستان، همدان، کرمانشاه و ایلام بود. حجم نمونه با استفاده از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و بارعایت حداکثر تنوع باتوجه به ملاک رسیدن به اشباع نظری به ۱۵ نفر رسید که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و داده‌ها جمع آوری شدند و به کمک روش همسوسازی اعتبار داده‌ها مورد تأیید قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با رویکرد توصیفی-تحلیلی با استفاده از کدگذاری در دو سطح باز و محوری به کمک نرم افزار MAXQDA صورت گرفت.

یافته‌ها: نتایج شامل چهار مفهوم و مقوله اساسی پژوهش به‌مثابه یک عمل فنی و تکنیکال، پژوهش به‌مثابه یک کنش فردی، پژوهش به‌مثابه یک عمل اجتماعی و پژوهش به‌مثابه یک ارزش می‌باشد. که هر مقوله دارای زیرمؤلفه‌هایی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری: دست‌یابی به توسعه و پیشرفت همه‌جانبه بدون بهره‌گیری مناسب از یافته‌های پژوهشی میسر نیست، بنابراین تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در نظام‌های آموزشی ایجاب می‌کند، زمینه مناسب برای رشد و پرورش پژوهشگران از اولویت برخوردار باشد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۶/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۴

شماره صفحات: ۶۲-۴۸

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

[10.30495/jedu.2023.30870.6191](https://doi.org/10.30495/jedu.2023.30870.6191)

واژه‌های کلیدی:

پژوهش، تولید علم، بهره‌وری، پژوهشگر

استناد: محمدی شرازه، سلیمی جمال، شیربگی ناصر (۱۴۰۲). تأملی پدیدارنگارانه بر فهم پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی. دوماهنامه علمی- پژوهشی رهیافتی

نو در مدیریت آموزشی. ۱۴ (۳): ۴۸-۶۲

* نویسنده مسوول: جمال سلیمی

نشانی: دانشیار، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم تربیتی، کردستان، ایران

تلفن:

پست الکترونیکی: j.salimi@uok.ac.ir

مقدمه

امروز یکی از مباحث اساسی در مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها پرداختن به امر پژوهش است. در طول دو دهه گذشته، آموزش عالی در پاسخ به نیازهای اجتماعی، اقتصادی و آموزش دچار تغییرات اساسی شده است (Young & Chang, ۲۰۱۷). در این بین مؤسسات آموزش عالی نقش مهمی در توسعه پایدار جوامع به نام مراکز دانش و نوآوری دارند. علاوه بر این، آنها در حال حاضر با فرآیندهای مدیریت تغییر خود شامل آموزش، تحقیق، مدیریت مؤسسات و مناطق محروم جامعه مواجه هستند (Yanez et al., ۲۰۱۹). آموزش عالی به نام بالاترین سطح آموزشی جامعه از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است زیرا نقشی اساسی در رشد و توسعه جامعه در ابعاد مختلف فناوری، علمی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ایفا می‌کند و حاصل همه‌ی فعالیت‌ها و تلاش‌های نظام آموزشی در آن منعکس می‌شود (Abtahi & Torabian, 2011). افزون بر این، اهداف و رسالت‌های مختلفی نیز برای نظام آموزش عالی در نظر گرفته شده است که از آن جمله، افزایش درک بین‌المللی، بهبود کل نظام آموزشی، تشویق پژوهش در بالاترین سطح، ترویج تفکر انتقادی، درک و پذیرش دیدگاه‌های مختلف می‌باشد (Schultz, ۲۰۰۸; Khan, 2014). هم چنین تقسیم مأموریت مؤسسات آموزش عالی به آموزش، پژوهش و تولید علم، مشاوره و ارائه خدمات علمی و فنی نوآورانه به جامعه و کمک به ارتقای فرهنگی، سیاسی و اقتصادی از متداول‌ترین دسته‌بندی‌های مأموریتی آموزش عالی است که پژوهش، محور و زیربنای توسعه در هر جامعه‌ای است و همچون چراغی است که وضعیت حال و آینده را روشن می‌سازد (Akhmetova et al., 2014).

پژوهش بازوی نرم‌افزاری مدیریت محسوب می‌شود (Jafari Tehrani, Dawlati & Karimi, 2016). گامی است که پژوهشگر برای روشن کردن مسأله‌ای مبهم برمی‌دارد تا پاسخی دقیق و منطقی برای حل آن بیابد (Khaleghi, ۲۰۰۸). جستجویی در جهت یافتن حقایق و دانش است. از نظر لغوی به معنی جستجو کردن، تفحص کردن تحقیق و بازجستن است. به عبارت دیگر پژوهش را می‌توان جریانی دانست که به هدف‌های توسعه‌ای و نهایتاً به بهبود بخشیدن کیفیت زندگی انسان منجر شود (Torabian & Abtahi, 2011). توجه به امر پژوهش، از مهم‌ترین امور در مجامع علمی است. بی‌تردید، پیشرفت‌های علمی تنها پشتوانه‌ای هستند که می‌توانند ضامن دوام و استحکام استقلال سیاسی و اقتصادی کشور در آینده باشند (Danayee Fard, 2009). تغییرات در پژوهش و نوآوری آموزش عالی در طول چند سال گذشته به خاطر رویدادهایی است که بر اقتصاد و جامعه ما تأثیر گذاشته است (Rubbia et al., 2014). ولی تنها راه حل برای توسعه ملی، توجه به امر تحقیقات است که در رأس آن، تربیت نیروی انسانی محقق و ایجاد امکانات لازم برای پرورش این نیروهای خلاق و با استعداد است. هرچه کیفیت علمی پژوهش بیشتر باشد، آن پژوهش‌ها در تولید و کاربرد علم مؤثرترند. با این حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد که یکی از کلیدی‌ترین و مهم‌ترین ضعف‌های نظام تحقیقاتی کشور در این واقعیت رخ می‌کند که آموزش عالی صرفاً به نقش آموزشی خود تقلیل یافته است (Tasdighi & Tasdighi, 2009). در شرایط کنونی چالش‌های بسیاری در زمینه کیفیت پژوهش در کشور وجود دارد و تا رسیدن به وضعیت مطلوب خلق دانش در مراکز آموزش عالی کشور، فاصله هست (Salimi & Hoseini, 2018). در این راستا، (Danayee Fard, 2009) پژوهش‌های تزینی را به نام یکی از موانع خلق دانش در کشور قلمداد می‌کند. فقدان ساختار و قوانین و ضوابط مشخص در جهت ارزیابی کیفیت فعالیت‌های پژوهشی محققان، در نظر گرفتن میزان و تعداد تولیدات علمی به مثابه معیار ارتقا و غلبه دید کمیت‌گرایی و عدم توجه کافی به کیفیت فعالیت پژوهشی و ... از دیگر چالش‌های موجود در زمینه پژوهش و خلق دانش در کشور به شمار می‌روند (Norouzi, 2015). تحقیقات در هر کشور باید با شرایط اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی آن کشور مطابقت داشته و استراتژی توسعه براساس آن برنامه‌ریزی شده باشد. در این خصوص نمی‌توان عملکرد سایر کشورها را به عنوان الگو پذیرفت بلکه برای توسعه تحقیقات، دانش و تکنولوژی باید به طور مناسب انتقال داده شود و با انتقال محض تکنولوژی امکان پیشرفت پژوهش وجود نخواهد داشت (Farajollahi et al., 2014). نتایج تحقیق (Kiaie Taleghani et al, 2020) کژکارکردهای پژوهش در نظام آموزش عالی در مرحله قبل از پژوهش را شامل: لابی‌گری در تعریف پروژه، عدم توجه به نیازسنجی پژوهش و در نظر نگرفتن اهمیت ذینفعان؛ در مرحله انجام پژوهش شامل: عدم رعایت مالکیت فکری و معنوی، کم کاری استاد در تحقیق دانشجویی، عدم قوام روش شناختی، کاهش میزان تحلیل مسائل، خرید و فروش مقاله و پایان نامه و سرقت علمی و داده سازی و جعل و تحریف داده؛ در مرحله بعد از انجام فرآیند پژوهش شامل: ضعف در کاربردی کردن نتایج پژوهش، مشکلات داوری و هم پوشانی انتشارات و کیفیت پایین بعضی از مجلات بیان می‌کند. نتایج مطالعه (Jacobs et al, 2021) نشان داد که اعتقاد دانشجویان به توانمندیهای پژوهشی خود، نقش مهمی در شروع پژوهش یا اجتناب از انجام آن دارد. بر همین اساس، توانمندی انجام پژوهش و خودکارآمدی پژوهشی یکی از مهارت‌های مهم و اساسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی محسوب می‌شود و به درگیر شدن دانشجو در پژوهش بسیار کمک می‌کند (Jacobs et al, 2021). از دید (Blass et al, 2012) اگر مراکز دانشگاهی بخواهند نقش کلیدی در جامعه ایفا کنند، باید روی تربیت پژوهشگران آتی سرمایه‌گذاری کنند. (Golshani, 2016) معتقد است: علم باید یا در فهم واقعی

جهان هستی و دانش بشری نقش داشته باشد، یا نیازهای محیط را رفع نکند. (Davari, 2011) بیان می‌دارد که فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشمندان، پژوهشگران و دانشجویان ما چه هنگام به بار می‌نشیند؟ (Fatahi, 2014) معتقد است در یک دهه گذشته میان نرخ رشد تولیدات علمی و نرخ توسعه اقتصادی-اجتماعی ایران شکاف عمیقی وجود داشته و نرخ توسعه به همان سرعت تولیدات علمی پیش‌نرفته و حتی معکوس شده است. (Chen et al, 2010) دو روند در زمینه بهره‌وری پژوهشی در آموزش عالی گزارش می‌دهند. اولین روند به تأثیرات انگیزه‌ها در تحقیقات همچون انگیزه درونی و انگیزه بیرونی نگاه می‌کند. این انگیزه‌ها را می‌توان به‌عنوان پاداش‌های تحقیقاتی بیان کرد. گرایش دوم به بررسی عوامل زمینه‌ای دانشگاهی و نهادی یک دانشگاه می‌پردازد که بهره‌وری پژوهشی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. نتایج پژوهش (Gravand & Pakmehr, 2021) نشان دهنده اثر مثبت انگیزش درونی پژوهشی و انگیزش بیرونی پژوهشی بر روحیه پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی است. بی‌انگیزگی پژوهشی دارای اثر مستقیم و منفی بر روحیه پژوهشی است؛ اما دارای اثر مستقیمی بر خودکارآمدی پژوهشی نبود. هم چنین فشارآورهای تحصیلی اثر مستقیمی بر روحیه و خودکارآمدی پژوهشی نداشتند. همچنین اثر مستقیم روحیه پژوهشی بر خودکارآمدی پژوهشی مثبت و معنادار بود.

از مهم‌ترین جنبه‌های سیاست‌گذاری توسعه پژوهش توجه به تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی و توسعه فناوری‌های نوین است (Weckowska & Dagmara, 2015). براین اساس، دانشگاه‌ها مسوولیت عرضه آموزش و اجرای پژوهش را برعهده دارند (Sutez, 2005). پژوهش یک فعالیت دانشگاهی ضروری است و تحقیقات علمی اولین سازوکار گسترش دانش است (Calcagnini et al., 2015). پس، انتظار ارائه تولیدات علمی متناسب با شأن مراکز علمی و دانشگاهی و برخورداری استادان و پژوهشگران از توان و عملکرد پژوهشی قابل بدیهی به نظر می‌رسد (Azizi, 2014). از دید (Sibal, 2011)، دانشگاه‌ها یک مسیر ضروری برای توسعه و رونق یک کشور در نظر گرفته می‌شوند و به نام یاری‌رسان به اقتصاد مبتنی بر دانش شناخته می‌شوند (Comings, 2014). دانشگاه تحقیقاتی در عصر اقتصاد مبتنی بر دانش، دانش جدید ایجاد می‌کند و راه‌حلی برای مشکلات واقعی کشورها کشف می‌کند (Altbach, 2011:11)، به‌منظور ایجاد یک دانشگاه پژوهشی، هم رهبران دانشگاه و هم دولت باید استراتژی‌های مشارکتی و هدفمند داشته باشند (Boontham, 2012). ظهور دانشگاه تحقیقاتی پاسخ به‌موقع به نیازهای توسعه دانش، علم و فناوری هر کشوری است. بنابراین، تحقیقات، مشروع‌ترین کار دانشگاهیان در دانشگاه‌ها می‌باشد (Comings, 2014; Brew, 2006).

بدون پژوهش، امور آموزشی از پویایی و نشاط لازم برخوردار نخواهد بود. از این رو یکی از عوامل اساسی پیشرفت در کشورهای توسعه‌یافته، توجه به امر پژوهش است. در حال حاضر فاصله زیادی بین تولید علمی کشورمان با بسیاری دیگر از کشورهای جهان وجود دارد. از این رو، پژوهش حاضر قصد دارد تا به واکاوی تجارب و معانی درک شده اعضای هیأت علمی از مفهوم پژوهش بپردازد و با توجه به این هدف در پی دستیابی به سؤال پژوهشی زیر است:

✓ مفهوم پژوهشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی چگونه تجربه شده است.

که اشاره به درک افراد از مفهوم پژوهش دارد و ناشی از تجارب پژوهشی است و در واقع عینکی است که پژوهشگر در فرآیند پژوهش با خود به‌همراه دارد و براساس آن پژوهش خود را سازماندهی می‌کند.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد تفسیری و با روش کیفی از نوع مطالعه پدیدارنگاری انجام شد. پدیدارنگاری سعی در ارائه توصیفی عمیق از یک پدیده معین نزد گروهی خاص از افراد دارد (Marton, 1994) و تحلیل و توصیفی از فهم افراد از پدیده‌هایی است که آن‌ها در طول زندگی حرفه‌ای یا شخصی خود تجربه کرده‌اند. پدیدارنگاری این فرصت را برای افراد فراهم می‌کند تا ادراک خود از عوامل درونی و بیرونی مؤثر بر پدیده مورد بررسی مطرح کنند (Wills, 2017).

جامعه پژوهش حاضر شامل اعضای هیأت علمی و اساتید با مرتبه علمی استاد تمام و دانشیاری دانشگاه‌های غرب کشور شامل همدان، کردستان، ایلام و کرمانشاه بودند. تصمیم در زمینه نمونه‌گیری در خلال خود فرآیند پژوهش شکل می‌گیرد. معیار قضاوت در مورد زمان متوقف کردن نمونه‌گیری نظری، کفایت نظری مقوله یا تئوری است. از سوی دیگر، گردآوری و تحلیل داده‌ها به‌گونه آگاهانه همزمان انجام می‌شود و گردآوری داده‌های اولیه به‌منظور شکل‌گیری روند گردآوری مداوم داده‌ها صورت می‌گیرد تا برای پژوهشگر فرصت‌هایی را فراهم کند تا میزان کفایت مقوله‌های مناسب را افزایش دهد. برای نمونه‌گیری در پژوهش حاضر از راهبرد نمونه‌گیری ملاک محور یا براساس معیار استفاده شد. نمونه‌گیری هدفمند ملاک محور یا براساس معیار مواردی را شامل می‌شود که ملاک مهمی را برآورده سازند (Gall, Gall 2006).

(Burg, & Gall). نمونه پژوهش شامل ۱۵ نفر از اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی استادتمام و دانشیار و بیشترین ارجاعات علمی بودند. داده‌های پژوهش با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و عمیق گردآوری شدند. توالی پرسش‌ها برای همه شرکت‌کنندگان بر اساس روال خاصی نیست و به فرآیند مصاحبه و پاسخ‌های هر فرد بستگی دارد.

در طراحی پرسش‌ها از هیچ الگوی پیش‌ساخته پیشینی استفاده نشده است و تلاش بر این بود تا داده‌های کیفی به صورت مستقل و اکتشافی بدست‌آید. به منظور افزایش روایی داده‌ها سعی گردید از همسوسازی داده‌ها از منابع مختلف (مطالعه مقالات و مصاحبه با اساتید) همسوسازی بررسی کننده با دعوت از یک پژوهشگر خارج از گروه مطالعه و همسوسازی نظریه با در نظر داشتن دیدگاه‌های مختلف استفاده شود. اگر چه اهمیت پایایی به منزله معیار خاصی برای ارزیابی کیفیت تحقیق کیفی از پیش زمینه یک نظریه خاص در خصوص مطالعه مورد نظر و نحوه استفاده از روش‌های مختلف ناشی می‌شود؛ اما محققان برای افزایش پایایی داده‌ها و تفسیر به روش پیشنهاد شده: Flick, 2006: (Translated by Jalili, 2022) متوسل شده، بر این اساس، کیفیت ضبط و مستندسازی داده‌ها محور اصلی ارزیابی پایایی داده‌ها و نتایج حاصل از مصاحبه قرار گرفت. پژوهشگران با آموزش مصاحبه‌گران همکار، استفاده از راهنمای مصاحبه و پرسش‌های مولد در مصاحبه آزمایشی، تنظیم علائم قراردادی برای یادداشت‌برداری و پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، تبادل نظر درباره شیوه تفسیر و روش کدگذاری، ارزیابی مجدد مقولات شکل گرفته تلاش کردند پایایی داده‌ها را افزایش دهند. در پژوهش حاضر برطبق (Yaronin, 2004)، مراحل پدیدارنگاری اجرا شد، در ابتدا تحدید پدیده، مصاحبه با نمونه‌های انتخابی، پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، تحلیل مصاحبه‌ها و کدگذاری نظری طبق (Strauss & Corbin, ۲۰۰۲)، تفسیر و طبقه‌بندی توصیفی داده‌ها صورت گرفت. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از فرآیند پژوهش حاضر با استفاده از تحلیل محتوای کیفی به وسیله نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰۱۰ صورت گرفت.

جدول ۱- یک نمونه کدگذاری باز بر اساس بخشی از یک مصاحبه

باید دامنه پژوهش را مورد نظر قرار داده و مشخص شود که آیا نتیجه پژوهش برای عموم قابل استفاده است. اگر مخاطبین افراد عادی باشند در پژوهش بیشتر وارد جزئیات شده و اطلاعات عمیق‌تری را درباره روش و نتایج ارائه می‌دهیم. چون این توضیحات برای درک پژوهش مورد نیاز است. در این صورت پژوهش باید به گونه‌ای نگارش شود که مقبول همگان باشد و مخاطب بی‌شماری جذب کند. مخاطب پژوهش چارچوب ارائه پژوهش را تعیین می‌کند. اینکه آیا نتیجه پژوهش در سطح جهانی قابلیت انتشار دارد و یا مختص مکان و زمان خاصی است و قابلیت تعمیم ندارد.

مصرف دانش حاصل از پژوهش در بسترهای خاص (افراد یا فرد و گروه خاص)؛
فهم پیچیدگی‌های دانش تولید شده توسط افراد خاص؛ کاربرد نتایج پژوهش
توسط گروه‌های خاص

کدهای باز استخراج شده از این نقل قول

جدول شماره ۲- چگونگی شکل‌گیری کدگذاری محوری و کد منتخب یا مقوله انتخابی

کد منتخب	کد محوری	کد باز
پژوهش به مثابه یک عمل	داشتن مخاطب ویژه	مصرف دانش حاصل از پژوهش در بسترهای خاص (افراد یا فرد و گروه خاص)؛ فهم پیچیدگی‌های دانش تولید شده توسط افراد خاص؛ کاربرد نتایج پژوهش توسط گروه‌های خاص

یافته‌ها

برای نظام مند شدن کار تجزیه و تحلیل، در این پژوهش از روش هفت مرحله ای دالگرن و فالسبرگ (۱۹۹۱) برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد که شامل مراحل زیر است:

- ۱- مطالعه چندباره متون مصاحبه برای آشنا شدن با محتوای آنها
- ۲- گردآوری بخش‌های مرتبط به پدیده مورد مطالعه
- ۳- کاهش بخش‌های انتخاب شده به مفهوم اصلی
- ۴- دسته بندی اولیه طبقات با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌ها
- ۵- مقایسه طبقات اولیه با متون و انجام ویرایش
- ۶- نام گذاری طبقات
- ۷- بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های طبقات اصلی

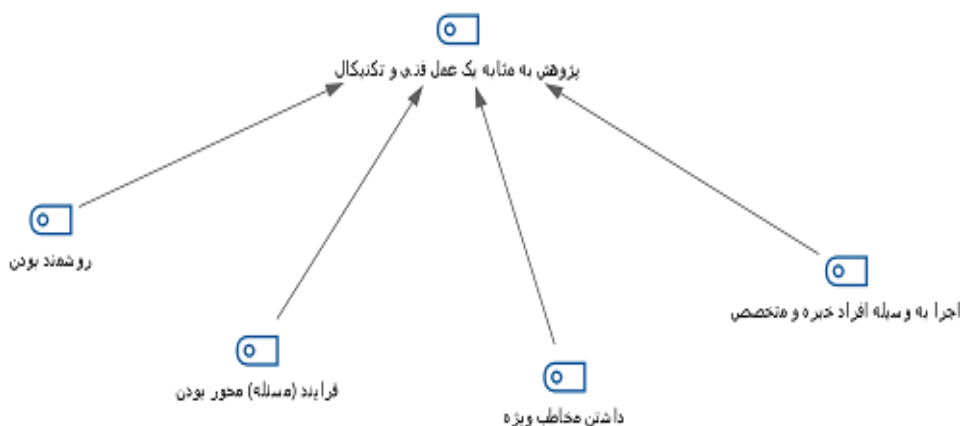
با توجه به مراحل کلی بالا که ماهیت تکراری و بازگشتی دارند، پس از انجام مطالعه متن مصاحبه‌ها و به کمک روش کدگذاری و طبقه بندی کیفی کرسول (۲۰۰۷) با قید محدود ماندن تجربه اعضای هیأت علمی در کدگذاری و مفهوم پردازی (جدول شماره ۱) با توجه به جنبه

چستی تجربه زیسته پژوهش و مفهوم پژوهش از جنبه‌ها و زوایای گوناگونی در قالب مقوله‌ها و خرده مقوله‌های متعدد مورد توجه مشارکت-کنندگان در پژوهش قرار گرفت که نتایج آن در جدول شماره ۳ نمایش داده شده است.

جدول شماره ۳- مؤلفه‌ها و ابعاد مفهوم پژوهش

کد منتخب	کد محوری	کد باز
پژوهش به مثابه یک عمل فنی و تکنیکال	روشمند بودن	مبتنی بودن هر پژوهش بر روش‌شناسی خاص خود؛ هماهنگی بین هدف، ابزار جمع‌آوری داده و روش تحلیل؛ تناسب بین موضوع با راهبرد و رویکرد پژوهش، استفاده از روش‌های متناسب برای گزارش نتایج پژوهش
	فرآیند (مسئله) محور بودن	تحقق پژوهش‌ها در یک پروسه زمانی و مکانی؛ انجام پژوهش‌ها در امتداد همدیگر؛ تکمیل و توسعه پژوهش‌ها در گذر زمان؛ نشانگری برای بسط دانش بشری؛ ملاک پروسه توسعه فهم انسان از جهان داشتن پرسش و مسئله‌ای خاص؛ پوشش دادن نقصان‌های فهم در حل مباحث و موضوعات؛ تلاش برای رفع یک مسأله؛ روشن‌سازی ابعاد و جوانب یک مشکل
	داشتن مخاطب ویژه	مصرف دانش حاصل از پژوهش در بسترهای خاص (افراد یا فرد و گروه خاص)؛ فهم پیچیدگی‌های دانش تولید شده از سوی افراد خاص؛ کاربری نتایج پژوهش توسط گروه‌های خاص
	اجرا به وسیله افراد خبره و متخصص	الزام داشتن دانش در زمینه تحقیق؛ الزام به دارا بودن تجربه مرتبط با امر پژوهش؛ ضرورت داشتن صلاحیت‌های ویژه؛ مبتنی بودن بر تخصص و نیاز به خبرگی
یک کنش فردی پژوهش به مثابه	علاقه محور بودن	عملی مبتنی بر علاقه و تمایل فردی؛ داشتن انگیزه فردی برای انجام پژوهش؛ نیاز درونی برای کاوش و جست‌جو؛ عملی مبتنی بر کنجکاوی فردی
	رشد فردی (ارضای درونی و معنوی)	نیاز به رشد و کمال فردی؛ کمال‌گرایی انسانی؛ ارضای حس تعالی در انسان؛ ارضای نیاز به بهره‌وری در انسان؛ نمود خصیصه‌های والای انسانی؛ مصداق توانایی تفکر و تعقل
پژوهش به مثابه یک عمل اجتماعی	انطباق با نیازهای اجتماعی	یافتن راه‌های رفع نیاز جامعه؛ ضرورت شناسایی و پوشش نیازهای اجتماعی؛ هر پژوهش به مثابه یک نیاز؛ کاربری نتایج حاصل از پژوهش در جهت رفع نیازهای اجتماعی
	توسعه و رشد اجتماعی	پژوهش به مثابه راهی برای توسعه؛ پژوهش به مثابه توسعه یافتگی یک گروه انسانی؛ ابزاری برای تحقق رشد اجتماعی؛ بهبود شاخص‌های توسعه انسانی
	انتفاع اجتماعی و مادی	بهره‌گیری همگانی از نتایج پژوهش؛ کمک به رفاه، آرامش و سلامت اجتماعی؛ تولید ثروت و قدرت برای جامعه؛ بهره‌بردن از نتایج مادی پژوهش؛ نیاز به تولید دانش و بهره‌بردن از نتایج آن؛ تولید دانش به مثابه ثروت و برخورداری از آن؛ نگاه عرضه و تقاضا به تولید دانش در فرآیند پژوهش
پژوهش به مثابه یک ارزش	معیار رشد انسان و اجتماع	معیار و نشانگر توسعه انسان؛ نمایانگر ترقی اجتماع؛ شاخص توسعه یافتگی فردی و اجتماعی
	دارا بودن ارزش مادی و معنوی	دانش ثروتی بی‌پایان؛ توانمندسازی بخش‌های مختلف جامعه با ابزار دانش و پژوهش؛ تبدیل شدن به ثروت؛ کیفیت بخشی به تولیدات انسان و ارزش افزوده در تولیدات انسانی
	خدمت به انسان، طبیعت و جهان	تحقیق در راستای خدمت به سلامت و آرامش انسان؛ پژوهش به مثابه روشی برای کاستن از آلام انسانی؛ راهبرد نجات و حفظ طبیعت؛ مسئله‌ای برای داشتن جهانی آرام و سالم

مؤلفه اول پژوهش به مثابه یک عمل فنی و تکنیکال در نمودار شماره ۱ قابل مشاهده است.

نمودار شماره ۱- مؤلفه‌های پژوهش به مثابه عمل فنی و تکنیکال

روشمند بودن پژوهش از همان ابتدا و با طرح یک پرسش کلی شکل می‌گیرد. به این ترتیب محقق در تمام طول تحقیق در راستای بیان راه‌حلی جهت رفع مشکل تلاش می‌کند. اغلب پژوهش‌ها جنبه کاربردی دارند و حرف تازه‌ای ندارند، چرا که از یک سو زیرساخت‌های

پژوهشی لازم برای چنین فعالیتهایی فراهم نشده است و از سوی دیگر دغدغه فعالیت‌های روشمند وجود ندارد. نگاه به پژوهش به صورت موضعی و مناسبتی غلط است؛ باید به پژوهش به‌عنوان کاری مستمر، هدفمند و مأموریت‌گرا نگریست تا بتوان در سایه آن ثروت و درآمد کشور را افزایش داد و از اتلاف منابع مادی و انسانی جلوگیری کرد.

«پژوهش دریافت یک سری اطلاعات و ربط‌دادن آن‌ها برای تجزیه و تحلیل مسائل می‌باشد. ماهیت پژوهش به‌گونه‌ای است که فرد در هر لحظه شاید به مساله و موضوع جدیدی برخورد کند و برای یافتن جواب در مورد ماهیتش تحقیق کنید. یعنی از معلوم به مجهول برسیم، درواقع مساله و مشکلی داریم (مصاحبه شماره 13). پژوهش یعنی رفتن دنبال مسائل مختلف که در اطراف ما وجود دارد از طریق روش خاصی که متناسب با آن مساله است. و باید زاویه دید داشته باشیم و این مسائل را به روش مناسب حل کنیم درواقع این زاویه دید به ما کمک می‌کند که مساله را آنطور که در عالم واقع وجود دارد ببینیم (مصاحبه شماره ۷ و ۲). پژوهش یعنی نگاه کردن به پدیده‌ها از یک زاویه دید خاص خود و مساله‌مند کردن و در نهایت حل آن مساله. یعنی یافتن پاسخ به سوال از طریق روش خاص متناسب با آن مساله. پژوهش امری تخصصی است که روش‌ها و فرمول خاص خود را در حوزه دانشی مشخص دارد» (مصاحبه شماره 2).

مساله محور بودن پژوهش: معمولاً پژوهش‌های ما مساله محور نیست و در آن برای حل مشکل اقدام نمی‌شود. علم باید با صنعت و مسائل روز گره بخورد و بهترین جا برای تحقق این موضوع دانشگاه و پژوهش‌های دانشگاهی است. پژوهش نیز باید در راستای نیاز جامعه باشد. پژوهش اگر در موضوعات مختلف نهادینه شود منجر به بهبود کیفیت زندگی خواهد شد. لازم است که پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی به پروژه‌های مساله محور و مورد نیاز جامعه در بخش‌های صنعتی، اقتصادی، کشاورزی، خدماتی، اجتماعی و رفاهی هدایت شود.

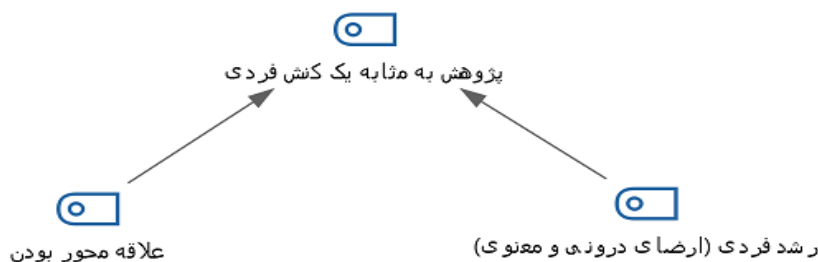
«پژوهش یعنی دنباله‌رو مسائلی که نیاز جامعه را مشخص می‌کند بودن و باید راه حلی برای آن پیدا کرد. یعنی واقعیتی را در عالم واقع براساس موضوع تعریف کنید. درواقع پژوهش به این معناست که مساله‌ای ذهن شما را درگیر کرده و باید بدرستی مساله را شناسایی کنید. باید مطالعه کنید و آن را حل کنید (مصاحبه شماره 4). پژوهش مادر علوم یعنی شناخت یعنی پاسخ حل یک مساله. درواقع پژوهش با مساله شروع می‌شود مساله نداشته باشید اصلاً نمی‌توانید پژوهش کنید» (مصاحبه شماره ۳).

داشتن مخاطب ویژه: بسیاری از دانشگاهیان وظیفه خود را تنها انجام پژوهش و انتشار نتایج در قالب‌هایی می‌دانند که از نظر نظام علمی دانشگاهی دارای ارزش و امتیاز هستند. هدف نهایی یک پژوهش چیزی نیست جز کاربست نتایج آن توسط ذینفعان بالقوه و اثرگذاری آن در حوزه‌های مرتبط. پژوهشگر در تمام فرآیند پژوهش، باید دغدغه رساندن پیامش به کسانی که می‌توانند از آن نفع ببرند را داشته باشد. پیش‌نیاز این امر این است که وی مخاطب بالقوه پژوهش خود را شناسایی کند.

«باید دامنه پژوهش را مورد نظر قرارداد و مشخص شود که آیا نتیجه پژوهش برای عموم قابل استفاده است. اگر مخاطبین افراد عادی باشند در پژوهش بیشتر وارد جزئیات شده و اطلاعات عمیق‌تری را درباره روش و نتایج ارائه می‌دهیم. چون این توضیحات برای درک پژوهش مورد نیاز است (مصاحبه شماره ۵) پژوهش باید به‌گونه‌ای نگارش شود که مقبول همگان باشد و مخاطب بیشماری جذب کند. مخاطب پژوهش چارچوب ارائه پژوهش را تعیین می‌کند. اینکه آیا نتیجه پژوهش در سطح جهانی قابلیت انتشار دارد و یا مختص مکان و زمان خاصی است و قابلیت تعمیم ندارد» (مصاحبه شماره ۴)

اجرا به وسیله افراد متخصص: لازمه نظام آموزشی کارآمد، تربیت افرادی جستجوگر و پژوهشگر بوده که بتواند مسائل پیش‌روی خود و جامعه را شناسایی و در راستای کاهش مشکلات و انتخاب راه حل قدم بردارد. انجام پژوهش به‌وسیله افراد خبره و آگاه منجر به بالا رفتن کیفیت پژوهش می‌گردد. پژوهش در حقیقت یک فن است و روش‌های مختلفی دارد که یادگیری و به‌کار بستن آن جز با آموزش میسر نیست. «پژوهشگر باید سعه صدر داشته باشد؛ لازمه تحقیق، مطالعه افکار و اندیشه‌های مختلف و گاه مخالف با دیدگاه‌های محقق است. اگر محقق توان تحمل اندیشه‌های مختلف را نداشته باشد، کار پژوهشگری به‌سامان نمی‌رسد و نیز با توجه نکردن به دیدگاه‌های گوناگون، اثر تحقیقی، تک‌بعدی و سست می‌شود (مصاحبه شماره ۱ و ۱۳) پژوهشگر باید نقاد و نکته‌سنج باشد؛ یعنی به مطالبی که دیگران گفته‌اند، به‌دیده انتقاد بنگرد و هر مطلبی را به‌راحتی و سهولت نپذیرد. در پژوهش، هر مطلبی باید از محک نقد بگذرد؛ البته تردید در درستی مطالب دیگران، باید سازنده و مقدمه حرکت باشد؛ چرا که غرق شدن در اقیانوس شک و تردید، به‌ویژه در مسایل مسلّم و بدیهی، نابودکننده خواهد بود» (مصاحبه شماره ۷)

مؤلفه دوم پژوهش به مثابه یک کنش فردی شامل دو زیرمؤلفه است که در نمودار شماره ۲ قابل مشاهده است.

نمودار شماره ۲- مؤلفه‌های پژوهش به مثابه یک کنش فردی

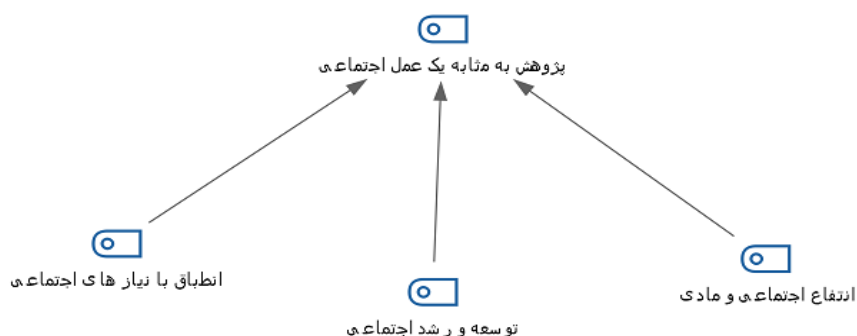
علاقه محور بودن: پژوهش اگر علاقه محور باشد بهتر پیش می‌رود ولی اگر مساله محور باشد، ماحصل و نتیجه خوبی را ارائه می‌دهد چه بسا جهت‌دهی و علایق و زمینه تخصصی استادان راهنما در پروژه‌های دانشجویی و عدم تناسب آن با نیازهای روز ممکن است علت اصلی آرشو شدن و عدم کاربست بسیاری از گزارش‌های پژوهشی نیز باشد.

«از دید من هر موضوعی که علاقه‌ام را جذب کند اسم آن را پژوهش می‌گذارم. در واقع پژوهش نوعی علاقه برای پاسخ به سوالات ایجاد شده است. کاری است که باید پیگیری کنیم و اطلاعاتی را در مورد آن جمع‌آوری کنیم. یک پژوهشگر باید زمینه برایش فراهم باشد و با فراغ بال تحقیق و پژوهش کند و موضوع مورد علاقه خود را پیگیری کند و محدودیتی برای پیگیری موضوع وجود نداشته باشد. همه در واقع پژوهشگر نیستند بعضی‌ها به اجبار کار پژوهشی انجام می‌دهند (مصاحبه شماره ۹ و ۱۴) کنجکاو و علاقه برای برای پاسخ به سوالات پژوهش باید وجود داشته باشد. اگر اجباری در انجام پژوهش باشد مثل بحث مقاله و گرفتن امتیاز و ارتقا تا حدودی آزردهنده است و سبب می‌شود فقط به فکر اتمام کار باشیم حتی اگر کیفیت کار پایین باشد. جمع کردن یک سری اطلاعات پژوهش نیست» (مصاحبه شماره ۲)

رشد فردی: ترویج خودباوری، خوداتکایی و استقلال علمی از رسالت‌های دانشگاه است. استقلال علمی دانشگاه از لوازم اصلی تحقیق و پژوهش است و هرچه به استقلال علمی اهمیت داده شود، ژرفای علم و پژوهش بهتر خواهد بود. خوداتکایی دانشگاه را از تقلید به دور می‌کند. اولین قدم برای سامان بخشیدن به امر تحقیق در جامعه، دستیابی به درکی صحیح از توانمندی‌ها، امکانات موجود و پی‌بردن به نقاط قوت و ضعف پژوهش است.

«پژوهش خیر اعلاست و یکی از واژه‌های با مفهوم خیلی وسیع است که نوعی جستجوی حقیقت است یعنی محقق دنبال یافتن واقعیت گیتی است پژوهش و موضوع پژوهش باید از عمق وجود آدمی نشأت بگیرد. پژوهش عشقی است که پژوهشگر در درون خود احساس می‌کند و با آن میل و کشش درونی سعی در شناخت خود و عالم دارد». (مصاحبه شماره ۸ و ۱)

مؤلفه سوم: پژوهش به مثابه یک عمل اجتماعی در نمودار شماره ۳ نشان داده شده است.

نمودار شماره ۳- مؤلفه‌های پژوهش به مثابه یک عمل اجتماعی

انطباق با نیازهای اجتماعی: پژوهش‌ها باید منطبق با نیازهای روز جامعه باشد تا قابلیت عرضه و درمان‌پذیری مشکلات جامعه را داشته باشد. باید پژوهش‌هایمان را اولویت‌بندی کنیم. بدانیم خروجی کار پژوهشی ما چیست؟

«پژوهش یعنی دنبال مسائلی برویم که نیاز جامعه را مشخص می‌کند. این گونه نیست که شما تحت عنوان تحقیق هرکاری دلتان خواست انجام دهید و باید ناظری برای انجام پروژه باشد. پژوهش برمیگردد به نیازهای جامعه، ارتباط دانشگاه و جامعه. دانشگاه باید دردهای جامعه را

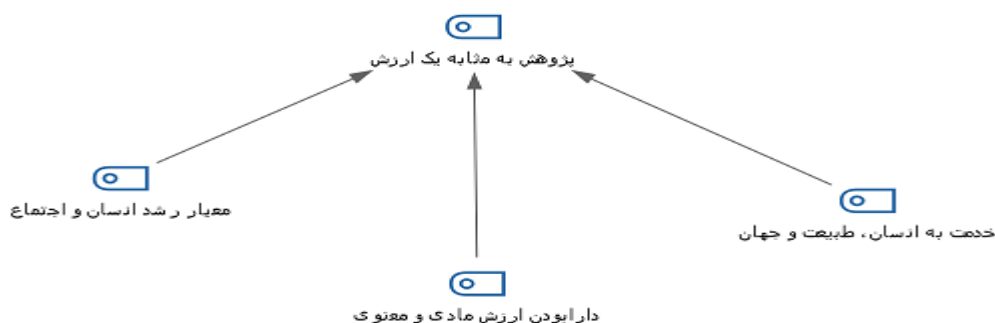
بشناسد و مرزهایی برای انجام پژوهش‌های خود تعیین کند. من پژوهش را یک نیاز تعریف شده تلقی می‌کنم که طبیعتاً نیازی در جهت حل مشکل و مسأله‌است و فردی به‌عنوان محقق باید با علم کافی راه‌کارهایی را ارائه کند تا مشکل از بین برود» (مصاحبه شماره ۹)

توسعه و رشد اجتماعی: پژوهش‌های اندکی وجود دارند که مولد باشند، یعنی دانش جدیدی تولید یا مسأله‌ای را حل کنند که به‌توسعه کشور خدمت کند. بسیاری از پژوهش‌ها نه تنها توسعه را سوخت‌رسانی نمی‌کنند، بلکه سوخت توسعه را هم هدر می‌دهند که یکی از دلایل این نابرابری در پژوهش، ضعف در آموزه‌های علمی پژوهش و پژوهشگری است. که اغلب این آموزه‌ها ترجمه‌ای از آموزه‌های غیربومی هستند که به گپ دانش روش‌شناسی موجود در پژوهشگران کمتر پاسخ می‌دهند. که این آموزه‌ها بیشتر رفتار رفع تکلیف و توجیه سطحی پژوهش و به‌عبارت دقیق‌تر رفتار مسئله‌بافی و نه مسأله‌یابی را در پژوهشگر حمایت می‌کند.

انتفاع مادی و اجتماعی: تبدیل «پژوهش» به «عمل»، امری دشوار و پیچیده‌است که مستلزم وجود عوامل متعددی از قبیل نظم و چارچوب فکری قدرتمند، خلاقیت، مهارت، آگاهی و پشتکار زیاد در سطح سازمانی، توجه به روش‌های خلق، انتقال و به‌کارگیری دانش تولیدشده است.

«باتوجه به هزینه، وقت و انرژی زیادی که برای انجام پژوهش‌ها صرف می‌شود، اثربخشی بیشتر طرح‌ها و استفاده کامل از نتایج آن‌ها همواره می‌تواند دغدغه مسؤلان باشد؛ چرا که عدم توجه به تجربیات چند سال گذشته منجر به کاهش بهره‌وری طرح‌های پژوهشی می‌شود (مصاحبه شماره ۱۵ و ۱۱). عمده‌ترین مشکل پژوهش در ایران، عدم توان استفاده از نتایج تحقیقات کاربردی است. تنها مشکل و مانع تحقیق در ایران، اعتبار اندک نیست بلکه عوامل دیگری مانند نبود محققان آشنا به روش‌های نوین تحقیق و پژوهش و عدم توان استفاده از نتایج تحقیقات به‌صورت کاربردی نیز قابل‌ذکر است. اگر نتوانیم از نتایج و دستاوردهای تحقیقاتی، استفاده بهینه کنیم درواقع سرمایه‌گذاری در این بخش را به‌هدر داده‌ایم. باید از نتایج و یافته‌های پژوهش در فرآیند آموزش بهره برد» (مصاحبه شماره ۳ و ۸)

مؤلفه ارزش دارای سه زیرمؤلفه‌است که در نمودار شماره ۴ نشان داده شده‌است.

نمودار شماره ۴- مؤلفه‌های پژوهش به‌منایب یک ارزش

دارابودن ارزش مادی و معنوی: ایجاد بستر تسهیل‌گری پژوهش‌های علمی کشور درجهت مهارت‌افزایی و تحقق کسب و کارهای دانش‌بنیان، ایجاد پویایی پژوهشی در توسعه نسل‌های نوین دانشگاهی هم‌جوار پارک‌های فناوری و توجه کلان و همه‌جانبه‌نگر به‌تمامی مقوله‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باید از اهداف پژوهش‌های دانشگاهی باشد.

«پژوهش در حقیقت یعنی معرفت‌شناسی. چیزی است که باید ارزشمند، مفید باشد و نفع مادی داشته باشد. در سیستم دانشگاهی ما بیشتر پژوهش‌ها برای گرفتن امتیاز ارتقا و در راستای چارچوب تعیین‌شده انجام میشود. پژوهش به‌عنوان ابزاری برای دستیابی اهداف شخصی (شهرت، کسب مقام و ارتقا) و اجتماعی (شناخته‌شدن در جوامع علمی و حرفه‌ای، توسعه ارتباطات ملی و بین‌المللی) می‌باشد» (مصاحبه شماره ۱۰ و ۱۴)

خدمت به انسان، طبیعت و جهان: پژوهش‌های دانشگاهی که حاصل همکاری دانشجویان و اساتید است، ظرفیت‌های بالقوه عظیمی هستند که در صورت وجود شرایط لازم می‌توانند بسیاری از نیازمندی‌های علمی بخش‌های مربوطه خود را مرتفع سازند.

«یافته‌های پژوهشی در ارتقای کیفیت زندگی و توسعه سطح رفاه جامعه و رشد سرمایه اجتماعی نقش بسزایی ایفا می‌کند. پژوهش‌های دانشگاهی با هدف قراردادن مسأله‌های موجود به دانش‌افزایی در حوزه مربوطه باید منجر شود. لازمه این امر این است که موضوع پژوهش‌های دانشگاهی با نیازهای جامعه پیوند داشته باشد و ارتباط میان بخش‌های پژوهشی دانشگاه‌ها و محیط‌های تولیدی، صنعتی و خدماتی برقرار شود. پیدا کردن موضوعی که هم تازه باشد و هم مشکلی از جامعه حل کند و دانش جدیدی تولید کند کاری دشوار است. کمتر پژوهشی وجود دارد که مسأله آن با احساس مشکل شکل گرفته باشد» (مصاحبه شماره ۴ و ۶)

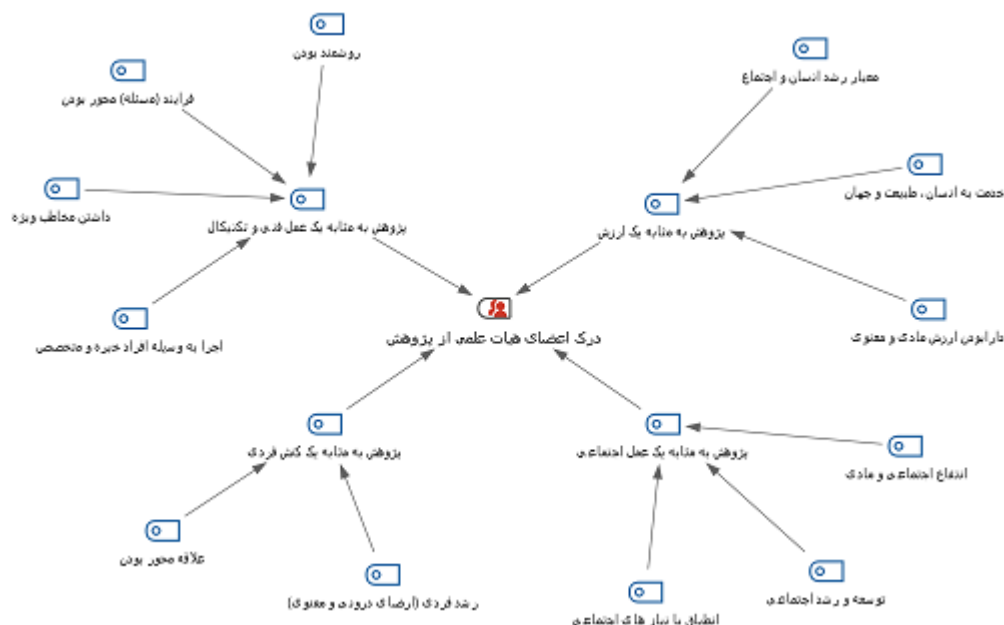
معیاری برای رشد انسان و اجتماع

پژوهش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع شناخت و آگاهی انسان‌ها، نقش برجسته‌ای در توسعه جوامع و سازمان‌ها دارد و تحرک، پویایی و تلاش مؤثر و صحیح را فراهم و زمینه‌های لازم برای تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و تدوین برنامه‌های مختلف به ارمغان می‌آورد.

«خیلی از پژوهش‌ها برای نجات انسان‌ها از سختی‌ها و مشکلات طراحی و اجرا می‌شوند، برخی دیگر برای راهنمایی انسان‌ها مفیدند، پژوهش هم داریم برای کنترل و مدیریت محیط انجام داده می‌شوند، ما نمی‌توانیم ارزش ارزش‌آفرین بودن پژوهش را منکر شویم» (مصاحبه شماره ۷ و ۵).

اهمیت انتقال دانش و به‌کارگیری نتایج پژوهش برای تصمیم‌گیران کاملاً روشن است. دانشی که در نتیجه پژوهش‌ها در مراکز دانشگاهی تولید می‌شود، اگر جنبه کاربردی نیابد و درنهایت به محصول، خدمت یا فناوری تبدیل نشود، از نظر اقتصادی دانش بیهوده‌ای تلقی می‌شود و ارزش افزوده‌ای برای جامعه ایجاد نمی‌کند (مصاحبه شماره ۱۱).

پس از ارائه یافته‌های پژوهش، جهت درک عمیق موضوع و ارائه مفهومی چندبعدی از مفهوم پژوهش، مضامین پایه به دست آمده را در قالب ساختاری بزرگتر که شبکه مضامین نامیده می‌شود مرتبط ساخته و ترکیب نمودیم تا تصویری کامل‌تر و چندبعدی از مفاهیم متفاوت ارائه شود. بنابراین بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از یافته‌های این بخش، شبکه مضامین مربوط به فهم پژوهش با استفاده از نرم‌افزار تحلیل کیفی مکس کیودا نسخه‌ی ۲۰۱۰ در قالب نمودار شماره (۵) به دست آمد.

نمودار شماره ۵- ارائه الگوی مفهومی مؤلفه‌های پژوهش بر مبنای تجربه اعضای هیأت علمی

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف شناسایی و تعیین ابعاد پژوهش و فهم پژوهش انجام‌شد. نتایج به دست‌آمده نشان‌داد که مفهوم پژوهش از دیدگاه جامعه آماری شامل چهارمقوله‌کی پژوهش به‌مثابه یک عمل فنی و تکنیکال، پژوهش به‌مثابه یک کنش فردی، پژوهش به‌مثابه یک عمل اجتماعی و پژوهش به‌مثابه یک ارزش که هر یک دارای خرده‌مؤلفه‌هایی می‌باشد.

بادر نظر گرفتن جایگاه آموزش عالی و نقش دانشگاه‌ها در توسعه همه‌جانبه جامعه و اهمیت کارکرد پژوهشی و تولید دانش در آموزش عالی می‌توان اذعان داشت که اثربخشی و بهره‌وری این کارکرد تنها در صورت داشتن درک درست از پژوهش و چگونگی انجام کار پژوهشی میسر می‌باشد چرا که در صورت عدم درک درست تنها شاهد اتلاف وقت، نیروی انسانی و هزینه‌های از دست‌رفته خواهیم بود. باتوجه به پیشینه پژوهش‌های انجام‌شده در رابطه با موضوع پژوهش به‌بررسی هم‌خوانی این پژوهش‌ها با نتایج پژوهش مورد نظر می‌پردازیم. یکی از نتایج پژوهش کاربرست نتایج حاصل از پژوهش در رفع نیاز جامعه می‌باشد که با نتیجه پژوهش (Golshani, 2014) و (Farajolahi et al, 2014) مطابقت دارد. (Golshani, 2014) پژوهش را گامی جهت پاسخ منطقی برای حل مسائل می‌دانند که باید نیازهای محیطی را رفع کند. هم‌چنین (Kiaie Taleghani et al, ۲۰۲۰) عدم نیازسنجی و در نظر نگرفتن اهمیت ذی‌نفعان و ضعف در کاربردی کردن نتایج پژوهش و کاهش میزان تحلیل مسائل در انجام پژوهش را از کاستی‌های پژوهش‌های انجام‌شده بیان می‌کند که با نتیجه پژوهش همسو نمی‌باشد.

نتایج پژوهش بیانگر این است که پژوهش باید نمایانگر توسعه جامعه و شاخصی برای رشد و توسعه فردی و اجتماعی باشد و سبب تولید ثروت و دانش برای جامعه شود که با نتایج پژوهش (Siball, 2010), (Farajolahi et al, 2014), (Rubbia et al, 2014) همخوانی دارد. (Rubbia et al, 2014) پژوهش را مهم‌ترین فعالیت در مجامع علمی ذکر می‌کنند که بر اقتصاد جامعه تأثیرگذار است. هم‌چنین بنابر نتایج پژوهش (Farajolahi et al, 2014) تحقیقات در هر کشور باید با شرایط اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی آن کشور مطابقت داشته باشد. (Siball, 2011) نیز معتقد است که دانشگاه‌ها باید با بنگاه‌های تجاری در صنعت همکاری کنند. (Comings, 2014) پژوهش‌های دانشگاهی را مسیری ضروری برای توسعه و رونق یک کشور تلقی می‌کند. در نهایت نتایج پژوهش بیانگر این بود پژوهش در جهت ارضای نیاز بهره‌وری در انسان باشد مبنی بر علایق پژوهشگر و کنجکاو فردی باشد و به رفاه و سلامت اجتماعی کمک کند در این راستا (Chen, 2010) et al برانگیزه تحقیق و عوامل زمینه‌ای و نهادی دانشگاه جهت انجام پژوهش تأکید دارند. هم‌چنین (Jacob et al, 2021) بیان کردند که اعتقاد دانشجویان به توانمندی‌های پژوهشی خود، نقش مهمی در شروع پژوهش یا اجتناب از انجام آن دارد و توانمندی انجام پژوهش و خودکارآمدی پژوهشی را از مهارت‌های مهم و اساسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی بیان می‌کنند.

اهمیت پژوهش در رشد و توسعه جوامع بر کسی پوشیده نیست. تحقیق و پژوهش، بالندگی یک جامعه را ممکن می‌سازد. چنان که جوامع پیشرفته موفقیت خود را بیش از هر چیز دیگر مرهون گسترش و تعمیق تحقیقات می‌دانند. دستیابی به توسعه بدون بهره‌گیری از یافته‌های پژوهشی میسر نیست. توجه به پژوهش و ارج نهادن به جایگاه پژوهشگران و پژوهندگان عرصه دانش از مهم‌ترین عوامل مؤثر در پیشرفت همه‌جانبه کشور است. دستیابی به توسعه و پیشرفت همه‌جانبه بدون بهره‌گیری مناسب از یافته‌های پژوهشی میسر نیست، بنابراین تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در نظام‌های آموزشی ایجاب می‌کند، زمینه مناسب برای رشد و پرورش پژوهشگران از اولویت برخوردار باشد. فقدان فرهنگ پژوهش، کمبود منابع مالی و پایین بودن سهم بودجه تحقیقات، عدم ثبات مدیریت، نبود برنامه جامع تحقیقات، کمبود نیروی انسانی با انگیزه کافی و عدم انتشار یافته‌های تحقیقاتی پیشین از جمله مسائل و معضلات بخش پژوهش کشور است. طبیعی است که عدم توجه و اهتمام جدی به انجام فعالیت‌های تحقیقی مایه رکود و عقب‌ماندگی در آن رشته علمی می‌گردد. براین اساس پرورش پژوهشگر و محقق ایده‌آل از رسالت‌ها و وظایف اجتناب‌ناپذیر هر جامعه‌ای محسوب می‌گردد. اقدامات زیادی وجود دارد که یک پژوهشگر با انجام آن‌ها می‌تواند به‌کار بست نتایج پژوهش خود و در نتیجه اثرگذاری بیشتر پژوهش خود کمک کند. برخی از اقدامات انتشار یافته‌ها در رسانه‌های مطلوب جامعه مخاطب است. اگر نتایج پژوهشی می‌تواند برای عموم مردم مفید باشد خوب است که در مجلات عمومی و روزنامه‌ها درباره آن مطلبی منتشر شود. اگر مخاطب پژوهشی می‌تواند سیاست‌گذاران باشند خوب است که پژوهشگر در محافل خاص آنان به سخنرانی بپردازد. اگر بناست حرفه‌مندان دستاورد پژوهشی را به‌کار گیرند، لازم است که نتایج در مجلات حرفه‌ای منتشر شود. در هر کدام از این موارد البته لازم است که محتوا به زبان مخاطب و به‌نحوی که برای وی جذاب و قابل فهم باشد تهیه و ارائه شود و کسب این مهارت بسته‌بندی محتوا نیازمند آموزش و تمرین است. دانشگاهیان بیاموزند چگونه با جوامع غیردانشگاهی ارتباط برقرار کنند و یکی از راه‌های برقراری این ارتباط انجام پژوهش‌های کاربردی در راستای رفع نیازهای جامعه است.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abtahi, S & Torabian, M. (2010). Assessment of Higher Education Goals Based on Twenty Year Country Vision Document Using Analytical Hierarchy Process AHP Method, *Quarterly Journal of Educational Systems*, 4 (8): 60- 31 [in Persian]
- Altbach, P.G. (2011). The past, present & future of the research university. In P. G. Altbach & J. Salmi (Ed). *The road to academic excellence: The making of world- class research university*. 11- 32. Washington: World Bank.
- Azizi, N. (۲۰۱۴). Investigating the ways to improve the research performance of faculty members in the humanities. *Farhang Strategy*, ۶(۲۱), ۷-۳۳. [in Persian]
- Blass, E., Jasman, A., & Shelley, S. (2012). *Postgraduate research students: You are the future of the Academy*. *Futures*, 44 (2), 166-173
- Brew, A. (2006). *Research and teaching: Beyond the divide*. New York, NY: Palgrave Mecomillan.

- Calcagnini, G., Favaretto, I., Giombini, G., Perugini, F., Rombaldoni, R. (2015). The role of universities in the location of innovative start-ups, Springer *science & business media*. New York.
- Chen, Y., Nixon, M.R., Gupta, A., & Hoshower, L. (2010). Research productivity of accounting faculty: An expectancy theory analysis. *Journal of education for business*, 81(4), 179- 189.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*, 2nd, Thousand oaks. California: Sage publication.
- Cummings, W. K. (2014). The research role in comparative. In J. C. Shin, A. Arimoto, W. K. Cummings, & U. Teihler (Eds), *Teaching and research in contemporary higher education: Systems, activities, and rewards*. 35-44. London: Springer.
- Dagmara, M. & Weckowska. (2015). Learning in university technology transfer offices: Transactions- focused and relations- focused approaches to commercialization of academic research. *Technovation*. 4(42), 62- 74.
- Dahlgren. L. & Fallsberg. M.. (۱۹۹۸) . Phenomenography as a qualitative approach in social pharmacy research, *Journal of Social and Administration Pharmacy*, No. 8, pp. 150-156.
- Danayee fard, Hassan (2009). An Analysis of the Barriers to Creating Knowledge in the Humanities: Guidelines for Improving the Capacity of Iran's National Science Policy, *Science and Technology Policy*, 2 (1): 16-1.[in Persian]
- Davari Ardakani, R. (2011) .*About science*. Tehran: Hermes.[in Persian]
- Eslami, Z; Hakimzadeh, R; Sabouri, A. A. (2019). A Comparative Study of Explaining Research Quality Assessment Frameworks in Iranian Higher Education System with Leading Countries in the World such as England, Australia, Netherlands, Italy and Hong Kong, *Journal of Research in Educational Systems*, 12(۳۴): 1- 1.[in Persian]
- Farajolahi, A.R., Sedaghat, K., Ashrafi Hafez, A., Alizadeh, M., Bustani, H. (2014). Investigating the limiting and reinforcing factors of research by faculty members of Tabriz University of Medical Sciences. *Scientific Journal of Ilam University of Medical Sciences*. Vol 21.[in Persian]
- Fatahi. R. (2014). *Confrontation of scientometric indicators with economic / social development indicators*. *Speech*. National Conference on Science Assessment, Evaluation & Pathology (Scientific Outputs) of Isfahan University. [in Persian]
- Gall, M. D., Gall, J. P., & Borg, W. R. (2006). *Educational Reserch: An Intruduction*, Eight Edition, Boston: Allyn & Bacon.
- Garavand, H., & Pakmehr, H. (2021). Presenting a Causal Model of The Effect of Motivational Orientations and Academic Stressors on Research Self-Efficacy: The Mediating Role of Research Spirit, *Research in School & Virtual Learning*, Year 9, No 1 (33), Summer 2021: 89-102.
- Ghannadinejad, F., Soleimani, H., Heidari, Gh. (2016). Criteria for subject selection from the perspective of graduate students of humanities and social sciences, Shahid Chamran, Ahvaz, *Ayar Journal of Research in Humanities*. [in Persian]
- Golshani, M. (2014). *Article writing fever is a plague*. 72-77.[in Persian]
- Jacobs, Robin J., Kane, Michael, N. (2021). Predictors of research self efficacy in first-year osteopathic medical students. *International Journal of Osteopathic Medicine*, 39, 26-31.
- Khalegi, N. (2008). Research ethics in social science. *Journal of Ethics in Science and Thechnology*. 3 (1,2): 83-93.[in Persian]
- Khan, M. A. (2014). Students' Passion for Grades in Higher Education Institutions in Pakistan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 112, 702-709
- Kiaie Taleghani, N; Zeinabadi, H; Arasteh, H & Abbasian, H. (2020). Research Higher Iranian in Malfunctions Research the of Identification in the Policymakers Research and, Experts, Researchers Top of encasExperi and Views the of Analysis Qualitative A: System Education Iran, *Strategic studies of public policy*, 10(43).
- Marton, F., & Booth, S. (2013). Learning and awareness, New York: Routledge
- Nazim, F. (2009). Research leaders & creating a transcendent organizational atmosphere to increase research activities & science production. *Leadership & Educational Management*, Islamic Azad University, Garmsar Branch, 2 (4), 184-167.[in Persian]
- Norouzi, A. A.; Abolghasemi, M & Ghahramani, M. (2015). Investigating Barriers to Science Production from the Viewpoints of Faculty Members of Shahid Beheshti University, *A New Approach in Educational Management*, *Journal* 6, No. 2.: 77- 108.[in Persian]
- Rubbia, G., Franco, C., Pellizzon, D., & Nannipieri, L. (2014). *Research support services in Italian Higher Education and Research Institutions: approaches, tools & trends* .
- Schultz, J. (2008). Purpose of college: Integrative literature review. *Research & Teaching in Developmental*
- Sibal. K. (2011). *The road to academic execellence: The making of world- class research universities*. Preface. In P.G. altbach & J.Salmi (Eds). Washington, DC: The World Bank.
- Strauss, A., & Corbin, Juliet (2012). *Basics of qualitative research: techniques & stages of production of grounded theory*, Translated by Ebrahim Afshar, Tehran: Ney Publishing

- Tasdiqi, M. A., & Tasadeghi, F. (2009). Barriers to Research & Culture Research in Higher Education, *Cultural Engineering*, Fourth Year, No 35: 37-37.[in Persian]
- Yanez, S., Uruburu, A.Á., Moreno, A., & Lumbreras, J. (2019). The sustainability report as an essential tool for the holistic and strategic vision of higher education institutions. *Journal of Cleaner Production*, 207, 57-66.